श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा-अक्टूबर-२०१९

कक्षा -शास्त्रिप्रथमवर्षम् (SEM-1)	प्रश्नपत्रम् – ६	गुणाः – ७०
विषयः – साहित्यम्	(C.C.- 1.1.2. New & Old)	समयः -११.३० तः ०२.३०
दिनाङ्कः – १५/१०/२०१९	सन्दर्भग्रन्थः – रघुवंशम् – द्वितीयः सर्गः	

प्रथमान्वितिः

प्रश्नः १ निम्नेषु द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यां लिखत। १०

(१) व्रताय तेनानुचरेण धेनोर्न्यषेधि शेषोऽप्यनुयायिवर्गः।
न चान्यतस्य शरीररक्षा स्ववीर्यगुप्ता हि मनोः प्रसूतिः॥

(२) धनुर्भृतोऽप्यस्य दयाऽऽर्द्रभावमाख्यातमन्तःकरणैर्विशङ्कैः।
विलोकयन्त्यो वपुरापुरक्ष्णां प्रकामविस्तारफलं हरिण्यः॥

(३) पुरस्कृता वर्त्मनि पार्थिवेन प्रत्युद्गता पार्थिवधर्मपत्न्या।
तदन्तरे सा विरराज धेनुर्दिनक्षपामध्यगतेव सन्ध्या॥

प्रश्नः २ कस्याप्येकस्य सविस्तरेणोत्तरं लिखत। १०

(१) कालिदासस्य जीवनपरिचयं सविस्तरं लिखत।

(२) रघुवंशमहाकाव्यस्य विशेषतां वर्णयतु ।

द्वितीयान्वितिः

प्रश्नः ३ द्वयोः सन्दर्भपूर्वकं व्याख्यां कुर्वन्तु। १०

(१) वत्सोत्सुकाऽपि स्तिमिता सपर्यां प्रत्यग्रहीत्सेति ननन्दतुस्तौ।
भक्त्योपपन्नेषु हि तद्विधानां प्रसादचिह्नानि पुरःफलानि॥

(२) तमार्यगृह्यं निगृहीतधेनुर्मनुष्यवाचा मनुवंशकेतुम्।
विस्मापयन्विस्मितमात्मवृत्तौ सिंहोरुसत्त्वं निजगाद सिंहः॥

(३) तस्यालमेषा क्षुधितस्य तृप्त्यै प्रदिष्टकाला परमेश्वरेण।
उपस्थिता शोणितपारणा मे सुरद्विषश्चान्द्रमसी सुधेव॥

प्रश्नः ४ कस्याप्येकस्य विस्तरेणोत्तरं लिखत। १०

(१) दिलीपस्य गोसेवावर्णनं रघुवंशद्वितीयसर्गाधारेण लिखत।

(२) दिलीपसिंहयोः संवादं यथाग्रन्थं वर्णयत।

तृतीयान्वितिः

प्रश्नः ५ द्वयोः सन्दर्भपूर्वकं व्याख्यां कुर्वन्तु। १०

(१) स त्वं मदीयेन शरीरवृत्तिं देहेन निर्वर्तयितुं प्रसीद।
दिनावसानोत्सुकबालवत्सा विसृज्यतां धेनुरियं महर्षेः॥

(२) तथेति गामुक्तवते दिलीपः सद्यः प्रतिष्टम्भविमुक्तबाहुः।
स न्यस्तशस्त्रो हरये स्वदेहमुपानयत्पिण्डमिवामिषस्य॥

(३) स नन्दिनीस्तन्यमनिन्दितात्मा सद्वत्सलो वत्सहुतावशेषम्।
पपौ वसिष्ठेन कृताभ्यनुज्ञः शुभ्रं यशो मूर्तमिवातितृष्णः॥

प्रश्नः ६ कस्याप्येकस्य सविस्तरेणोत्तरं लिखत। १०

(१) रघुवंशस्य द्वितीयसर्गस्य कथासारं लिखत।

(२) नन्दिनीवरप्रदानस्य वर्णनं कुरुत।

संयुक्तान्वितिः

प्रश्नः ७ दशप्रश्नानां लघूत्तरं लिखत। १०

(१) रघुवंशमहाकाव्ये कति सर्गाः सन्ति ?

(२) रघुवंशमहाकाव्यस्य द्वितीयसर्गे कति श्लोकाः सन्ति ?

(३) दिलीपः कस्य देशस्य राजा आसीत् ?

(४) रघुवंशमहाकाव्यं कीदृशं काव्यमस्ति ?

(५) रघुवंशस्य द्वितीये सर्गे किम् छन्दः ?

(६) महाराज्ञः दिलीपस्य भार्या का ?

(७) नन्दिनी स्वसेवकस्य परीक्षणार्थं कुत्र गतवती ?

(८) सिहं कस्य रक्षार्थं कः नियुक्तवान् ?

(९) कस्मिन् दिवसे नन्दिनी स्वसेवकस्य सेवाभावं जिज्ञासितवती ?

(१०) सुदक्षिणया सह गोसेवानियमं समाचरतो दिलीपिस्य कति दिनानि व्यतीतानि ?

(११) पुत्रकामनया दिलीपदम्पती कुत्र जग्मतुः ?

(१२) वरस्वरूपं नन्दिनीं किं ययाचे राजा ?

(१३) वशिष्ठाश्रमे सभार्यः दिलीपः कस्य सेवामकरोत् ?

(१४) सिहंः कस्य सुहृदस्ति ?

(१४) महाकविः कालिदासः कस्यालङ्कारस्य आचार्यः मन्यते ?

----oooo----